

надзора и контроля на железнодорожном транспорте / А. А. Шандула // Проблемы законности: Респ. міжвідом. наук. зб. / [відп. ред. В. Я. Тацій]. — Харків: Нац. юрид. акад. України, 1999. — Вип. 40. — С. 207 – 213.

14. Раскрытие неочевидных преступлений. Организация и тактика / под ред. А. А. Чувилева. — М.: МВШМ МВД СССР, 1991. — 88 с.

15. Сірко Б. П. Правові аспекти прокурорського нагляду за розкриттям та розслідуванням розкрадання майна пасажирів на залізничному транспорті. [текст] / Б. П. Сірко // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління і права. — Хмельницький. — 2010. — № 4. — с.230 – 237.

16. Казинян Г. С. Проблемы эффективности следственных действий / Г. С. Казинян, А. Б. Соловьев. // Ереван: Изд-во Ереван. ун-та, 1987. — 216 с.

УДК. 343.133.(477)

Юрчишин В. М.,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінально-правових
дисциплін Чернівецького факультету
Національного університету
„Одеська юридична академія”

Організація роботи прокурора у досудовому провадженні

У статті досліджується організація роботи органів прокуратури в цілому, організація роботи структурного підрозділу (управління, відділу); організація особистої роботи кожного працівника прокуратури.

Ключові слова: прокурор, працівник прокуратури, планування роботи, робочий день прокурора.

В статье исследуется организация работы органов прокуратуры в целом, организация работы структурного подразделения (управления, отдела), организация личной работы каждого работника прокуратуры.

Ключевые слова: прокурор, работник прокуратуры, планирование работы, рабочий день прокурора.

In the article organization of work is probed on the whole, organization of work of structural subdivision (management, department); organization of the personal work of every worker of office of public prosecutor.

Keywords: public prosecutor, worker of office of public prosecutor, planning of work, working day.

Постановка проблеми полягає в тому, що оптимальна діяльність прокурора у досудовому провадженні вирішальною мірою залежить від її правильної організації. Непідготовлене, стихійне виконання прокурором кримінально-процесуальних функцій є неприпустимим. Невипадково Генеральний прокурор України в своїх наказах № 1 від 19 вересня 2005 року „Про організацію роботи і управління в органах прокуратури” та № 4 гн від 19 вересня 2005 року „Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство” основну увагу акцентує саме на організаційно-управлінських аспектах прокурорської діяльності [1, 2]. І це правильно, бо тільки чітка організація роботи створює необхідні передумови для ефективної реалізації прокурором своїх кримінально-процесуальних функцій у досудовому провадженні з мінімальними затратами особистих зусиль [3, с. 12 – 14].

Аналіз дослідження даної проблеми. В науковій літературі організацію роботи прокурора у досудовому провадженні вивчали: Давиденко Л., Каркач П., Афанасьєв В.Г., Бабенко В.І., Руденко В.В., Михайленко О. Р., Півненко В.П., Бессарабов В.Г. та ін.

Метою даної статті є визначити організацію роботи прокурора у досудовому провадженні та проаналізувати її.

Виклад основного матеріалу. Процедура організації кожного виду прокурорської діяльності, її структура законом не визначається, бо на нормативному рівні це зробити неможливо у зв'язку з тим, що організація роботи залежить від конкретних органів прокуратури та завдань, що ними виконуються. Виходячи з цього, у наказах Генерального прокурора України, наукових, навчальних і методичних працях, присвячених організації прокурорської діяльності, організаційно-управлінський процес

подається в загальному розумінні, без урахування особливостей кожного структурного прокурорського підрозділу. Потім ці типові положення піддаються певній модифікації з урахуванням конкретного становища того чи іншого прокурорського підрозділу. Такими типовими елементами системи організації роботи є: підготовка, добір, розстановка і виховання кадрів; підвищення їх кваліфікації; своєчасне і правильне визначення завдань перед конкретним колективом прокуратури в цілому і перед кожним її працівником зокрема; здійснення якісного контролю за своєчасним і ефективним виконанням поставлених завдань. Допоміжними елементами організації роботи вважаються: діловодство; облік і звітність; інформаційно-аналітичне забезпечення; матеріально-технічне і правове забезпечення.

Поняття „організація” має декілька значень. Найбільш вдалим з них є визначення цього терміну в формі упорядкування, приведення будь-чого в порядок, певну систему [4, с. 221]. У сполученні з термінами „робота”, „праця”, „діяльність” поняття „організація роботи” будь-якого колективу (в тому числі й прокурорського) вимагає умілого розміщення людей, упорядкування їх діяльності, об'єднання спільних зусиль з метою найефективнішого вирішення завдань, що стоять перед конкретною системою [5, с. 11 – 22].

Організація прокурорської діяльності — самостійна внутрішня функція прокуратури [6, с. 34].

Разом з тим, ця усталена точка зору поділяється ще не усіма вченими-правознавцями. Так, Є. А. Суботін вважає організацію будь-якої прокурорської діяльності лише однією із обов'язкових стадій цієї діяльності, яка передуює здійсненню самої діяльності [7, с. 8].

Представляється, що вказана точка зору не є переконливою, бо організація роботи в органах прокуратури — це самостійний внутрішній напрямок прокурорської діяльності, що складається із комплексу взаємопов'язаних дій і заходів, спрямованих на ефективне виконання всіх завдань і зовнішніх функцій прокуратури. Не випадково назви усіх чинних галузевих наказів Генерального прокурора України розпочинаються словами „про організацію роботи”, а в основі їх лежать зовнішні основні і

додаткові функції (додержання і застосування законів; нагляд за дізнанням і досудовим слідством; підтримання державного обвинувачення в суді; додержання законів у виконавчому провадженні тощо).

Крім того, переважна більшість науковців основну увагу звертає не на статичний, а на динамічний (функціональний) аспект терміну „організація роботи прокуратури”, вимагаючий використання кадрами прокуратури інтенсивних методів діяльності, наукових рекомендацій, позитивного досвіду, усіх можливостей сучасної оргтехніки, постійного підвищення професійної майстерності та кваліфікації, спрямованості всієї роботи працівників органів прокуратури на досягнення конкретних результатів у зміцненні законності та боротьбі зі злочинністю. Необхідно відзначити, що саме динамічний (функціональний) аспект завжди висувається на перший план при будь-якому тлумаченні терміну „організація роботи прокуратури”.

Найбільш розгорнуте визначення цих аспектів міститься у наукових працях відомого в Україні фахівця з організації прокурорської роботи Л.М. Давиденка, який до статичного напрямку відносить комплекс заходів, спрямованих на раціональний розподіл праці, створення належних умов для ефективної роботи, підтримання потрібного порядку, забезпечення здорової психологічної атмосфери в колективі тощо. Другий напрямок — це повсякденна процесуальна і не процесуальна діяльність керівника прокуратури (прокурора), пов'язана з постановкою перед підлеглими працівниками конкретних завдань, встановленням обсягу і характеру роботи, строків її виконання, а також форм контролю за її здійсненням і оцінки її результатів [8, с. 7 – 9]. На практичному рівні зазначені аспекти організації роботи прокуратури співіснують у нерозривній єдності, утворюють систему організаційно-управлінських заходів і дій, спрямованих на якісне та своєчасне виконання завдань, що стоять перед прокуратурою на різних напрямках її діяльності [9, с. 149].

У наукових працях приводяться різні визначення організації роботи прокуратури. Так, О.Р. Михайленко вважає, що це — комплекс взаємопов'язаних дій і заходів, спрямованих

на ефективне виконання функцій і завдань, покладених на прокуратуру [10, с. 84]. В.І. Бабенко і М.В. Руденко під організацією роботи прокуратури розуміють сукупність взаємозалежних і взаємопов'язаних заходів (елементів) з підбору, розміщення, підвищення кваліфікації кадрів; збору інформації її аналізу та оцінки; планування роботи та її виконання; об'єднання зусиль оперативного складу прокуратури з метою досягнення найкращих кінцевих результатів на всіх напрямках прокурорської діяльності [9, с. 150]. В.П. Півненко визначає організацію роботи прокуратури як комплекс заходів по упорядкуванню і оптимізації діяльності конкретного органу прокуратури шляхом умілого розміщення кадрів, визначення завдань, забезпечення їх своєчасного і якісного виконання на базі узгоджених дій з метою найефективнішої реалізації усіх функцій прокуратури [11, с. 92 – 93]. В.Г. Бессарабов вказує, що організація роботи прокуратури — це, перш за все, своєчасне визначення конкретних завдань перед колективом і кожним працівником, правильне розміщення кадрів по ланках роботи, ефективне керівництво їх діяльністю, забезпечення роботи колективу як єдиного злагодженого механізму [12, с. 162].

Незважаючи на деяку відмінність цих визначень, їх сутність залишається єдиною — шляхом застосування специфічних способів забезпечити упорядкування і регулювання дій окремих індивідів і колективу в цілому з боку керівника прокуратури (прокурора) з метою ефективного виконання ними конкретних завдань на тому чи іншому напрямку прокурорської діяльності. Якщо перед колективом конкретної прокуратури і перед кожним її працівником поставлені конкретні завдання, визначені терміни їх виконання і застосовується дієвий поточний і кінцевий контроль за їх якісним виконанням, то успіх справи буде гарантованим. І, навпаки, без правильного вирішення організаційних питань функціонування прокуратури не може бути результативним. Щоб ефективно керувати підлеглими, прокурор зобов'язаний знати наукові основи з організації праці і управління і мати блискучі організаторські здібності. Чим вищий рівень організації роботи, тим вища й ефективність прокурорської діяльності як в цілому, так і на кожному її напрямку зокрема. Як і будь-який вид трудової діяльності, робота

прокуратури на всіх напрямках її діяльності повинна організовуватися таким чином, щоб при найменших затратах часу досягти найкращих результатів [13, с. 16].

З поняттям „організація” тісно пов’язане поняття „управління” — термін, який походить від латинського слова „адміністрація” і буквально означає керування, надання допомоги у будь-чому. Управління є одним із компонентів будь-якої соціальної системи і є не чим іншим як свідомим, вольовим впливом підсистеми більш високого рівня на підсистему нижчого (підпорядкованого) рівня з метою підтримки заданого режиму функціонування даної системи або переведення її у новий стан, реалізації її програми, цілей і завдань [14, с. 9]. Отже, під управлінням в системі органів прокуратури розуміють вплив вищестоящих прокурорів на підлеглих прокурорів і органи нижчого підпорядкування, керівництво і контроль за їх діяльністю з метою забезпечення ефективного виконання покладених на них завдань [14, с. 10].

Таким чином, на вищестоящих прокурорах і прокурорах-керівниках конкретних прокуратур лежить обов’язок управління (керівництва) прокурорською діяльністю, у тому числі й по реалізації кримінально-процесуальних функцій у досудовому провадженні, нижчестоящими прокурорами і підлеглими працівниками конкретної прокуратури. Керувати, управляти — значить спрямовувати діяльність інших органів, осіб, впливати на їх обов’язки, залишаючи при цьому їм ініціативу і самостійність [15, с. 53]. Як бачимо, організація роботи — це комплекс заходів з упорядкування та оптимізації діяльності конкретного органу прокуратури, що реалізується її керівником (прокурором). Управління ж — це постановка перед підлеглими завдань і контроль за їх виконанням, а це значить, що змістовна суть понять „організація” і „управління” в цілому майже збігається, бо, як правило, виконується одним і тим же керівником. При цьому організація роботи здійснюється у горизонтальній площині, а управління — у вертикальній.

Правовою основою організації роботи і управління в органах прокуратури є Конституція України [16], Закон України „Про прокуратуру” [17], кримінальне, цивільне, адміністративне і господарське процесуальне законодавство, відомчі підзаконні

акти — керівні документи Генерального прокурора України організаційно-управлінського характеру: накази, розпорядження, вказівки, інструкції, положення тощо. Правом прийняття управлінських рішень в формі наказів, вказівок і розпоряджень, в рамках визначеної для них компетенції, наділені обласні і прирівняні до них прокурори. Специфікою останніх є те, що ці акти повинні відповідати як Закону „Про прокуратуру”, так і нормативно-правовим актам Генерального прокурора України. Більше того, вони повинні видаватися лише в межах компетенції вказаних прокурорів і тільки в розвиток завдань, визначених Генеральним прокурором України, із обов’язковим врахуванням місцевих умов та інших особливостей регіону.

З глибокого аналізу вищевказаних правових актів витікає, що суб’єктами організації і управління в органах прокуратури України є Генеральний прокурор і будь-який інший вищестоящий прокурор по відношенню до нижчестоящого і підлеглому працівнику прокуратури. А це значить, що будь-який керівник органів прокуратури реалізує, як функцію організації, так і функцію управління. Об’єктами управління в прокуратурі є нижчестоящі і підпорядковані органи прокуратури, підрозділи і окремі посадові особи (працівники прокуратури). До предмету управління в прокуратурі відносяться всі напрямки прокурорської діяльності, пов’язані з реалізацією зовнішньо-функціональних цілей і завдань цього державного органу [18, с. 163].

Необхідно розрізняти три види організації роботи в прокуратурі: організація роботи прокуратури в цілому; організація роботи структурного підрозділу прокуратури (управління, відділу); організація особистої роботи кожного прокурорського працівника.

Кожен орган прокуратури є державною установою з відповідним юридичним статусом. Вид його діяльності, специфіка поставлених цілей і завдань обумовлюють внутрішню побудову кожного органу в цілому, штатну чисельність працівників і специфіку організації їхньої роботи. Діяльність конкретного органу прокуратури в цілому забезпечується організаційно-управлінськими повноваженнями її керівника (прокурора), який діє на принципах єдиноначальності.

В прокуратурах вищестоящого рівня утворюються структурні підрозділи — відділи і управління, які є складовою частиною таких прокуратур і вирішують завдання локального характеру. Зміст роботи управлінь і відділів, специфіка організації їх діяльності залежать від того, який напрямок прокурорської роботи безпосередньо закріплений за ними, або який комплекс питань організаційного характеру за дорученням керівника прокуратури вони вирішують. Виконання організаційно-управлінських обов'язків покладається на начальників управлінь і відділів, які діють під контролем керівника прокуратури.

Своїм наказом чи розпорядженням керівник будь-якої прокуратури покладає на конкретного прокурорського працівника виконання певного виду прокурорської діяльності, визначеним спеціальним положенням про її характер та обсяг. Особиста (індивідуальна) робота конкретного прокурорського працівника організується і оптимізується його власними зусиллями на базі рекомендацій, розроблених наукою управління, які йменуються самоуправлінням або самоорганізацією.

Визначальна роль керівника обумовлюється не тільки тим, що ця особа стоїть на чолі колективу і направляє його роботу, а й тим, що вона наділена владними повноваженнями і в силу цього приймає обов'язкові для підлеглих рішення і несе за них відповідальність. Справедливо вважається, що порядок, і безладдя почи-наються з керівника. Практика знає багато прикладів, коли слабкий керівник, сам того не бажаючи, розвалює справу, налагоджену ба-гаторічною працею інших керівників [19, с. 4]. Існує думка, що талановитим керівником необхідно народитися. І це вірно, як вірно й те, що прекрасним керівником можна стати, якщо поставити перед собою таку мету і наполегливо до неї рухатися. Важливим кроком на цьому шляху є глибоке вивчення спеціальної літератури з організації праці і управління в органах прокуратури України. Ця дисципліна повинна стати обов'язковою для юридичних факультетів вищих навчальних закладів освіти України, які займаються підготовкою фахівців для роботи в правоохоронних органах держави. Сьогодні із високо підготовленим молодим спеціалістом — юристом необхідно ще багато працювати професіоналам-практикам, щоб

підготувати його до роботи з людьми, надати йому навичок керівника-управлінця. Це — складна і довготривала робота. У зв'язку з цим вищі навчальні заклади освіти не повинні стояти осторонь від цієї надзвичайно актуальної проблеми.

Здійснювати керівництво — значить виконувати організаційно-управлінські функції, направлених на об'єднання зусиль усіх підлеглих для успішного вирішення поставлених завдань, досягнення необхідного результату. В різних сферах організаційно-управлінські функції керівника мають свої особливості. Специфічними вони є і в сфері прокурорської діяльності. Разом з тим, кожен керівник, незалежно від сфери діяльності, якою займається керований ним колектив, виконує слідуєчі функції: забезпечує організаційний порядок; підтримує нормальний психологічний клімат в колективі; готує і приймає управлінські рішення; організує їх виконання; здійснює оцінку ефективності виконаної роботи.

Розподіливши обов'язки між членами прокурорського колективу, з урахуванням досвіду, здібностей та інших особистих якостей кожного прокурорського працівника, і створивши в прокуратурі певний стереотип праці, прокурор вправі вимагати від підлеглих чіткого і своєчасного виконання покладених на них завдань. При цьому виконання кримінально-процесуальних функцій у досудовому провадженні може бути покладено як на одного працівника прокуратури — заступника прокурора чи помічника, так і на декількох працівників (районних, міжрайонних, міських та прирівняних до них прокуратурах), або навіть на цілу середню управлінську ланку — відділ чи управління (в прокуратурах вищестоящого рівня). Все це залежить від обсягу роботи та штатної чисельності прокуратури.

Щоб забезпечити якісне та своєчасне виконання своїх обов'язків, кожен прокурорський працівник, який діє у досудовому провадженні, повинен правильно організувати власну (особисту) роботу у цьому провадженні. Організація особистої роботи (самоуправління, самоорганізація) — завдання, яке вирішується кожним працівником самостійно, виходячи із характеру виконуваної роботи та індивідуальних якостей. Більше того, в організації особистої роботи немає готових рецептів; при вирішенні цієї проблеми доводиться керуватися лише загальними

правилами, виробленими теорією управління та практикою кращих прокуратур.

Самоорганізація націлена на ефективне виконання поставлених завдань. З цією метою кожен прокурорський працівник зобов'язаний максимально використовувати свої власні можливості, свідомо управляти виконанням кримінально-процесуальних функцій, долаючи будь-які зовнішні перешкоди. Якщо цього не буде і рекомендації з організації особистої роботи не стануть глибокими переконаннями працівника, то результати його діяльності ніколи не будуть задовільними. Самоорганізація роботи прокурорського працівника є циклічним процесом, який складається із декількох елементів, серед яких основними є: визначення кола обов'язків; аналіз затрат і пошук резерву робочого часу; самоконтроль, самооцінка, планування.

У зв'язку з виконанням широкого кола робіт у досудовому провадженні, прокурорський працівник зобов'язаний на окремому аркуші паперу зробити вичерпний перелік всіх цих робіт, тобто провести їх „інвентаризацію”, щоб не допустити невиконання якоїсь із них. Якщо виявиться, що у досудовому провадженні на нього покладено більше обов'язків, порівняно з тим, які він може виконати, то необхідно звернутися до прокурора з відповідним рапортом про надання допомоги.

Головним у самоорганізації є економна витрата часу. Невміння навіть талановитих працівників економно, раціонально розпоряджатися часом призводить до втрати ними професійної майстерності і звільнення з роботи за непридатністю [20, с. 23]. У зв'язку з цим, пошук шляхів і способів більш раціонального витрачання часу прокурорський працівник зобов'язаний здійснювати постійно, на протязі всієї службової діяльності. Це — обов'язковий елемент його самоорганізації. Найбільш простим і ефективним методом аналізу затрат робочого часу є самофотографування трудового дня. Прокурорський працівник, який виконує кримінально-процесуальні функції у досудовому провадженні, фіксує всю роботу, зроблену протягом робочого дня і вказує час, витрачений на виконання кожного її виду. Самофотографування може бути суцільним і вибіркоvim (по окремих видах робіт). Суцільне рекомендується проводити один раз на рік, а вибіркоче — до трьох разів на рік. Термін проведення

кожного самофотографування — щоденно протягом двох-трьох тижнів. Аналіз витрат робочого часу дозволяє: визначити точний час потрібний на виконання тих чи інших прокурорських робіт у досудовому провадженні; визначити час, що витрачається на вимушені паузи; скорегувати затрати робочого часу по видах робіт, що виконуються у досудовому провадженні. Самофотографування — ще й основа для пошуку резервів часу, який можна зекономити за рахунок: скорочення нарад з дізнавачами і слідчими по наданню їм практичної допомоги в розслідуванні; більш широкого використання спеціальної оргтехніки; оволодіння технікою швидкого читання тощо [20, с. 18].

Слідуючим елементом самоорганізації особистої роботи є її планування, яке вносить чіткість, визначеність діяльності, створює раціональний режим робочого дня, допомагає правильно розподілити час, полегшує проведення контролю і самоконтролю. Прокурорський працівник, що діє у досудовому провадженні, повинен складати денні плани (планування робочого дня) і короткочасні плани (планування на декаду чи тиждень). Основна частина питань денного плану — визначення черговості виконання робіт в рамках робочого дня з вказівкою часу, необхідного для їх реалізації. В короткостроковий план необхідно включати питання пов'язані з вивченням відповідної наукової і методичної літератури; підвищенням особистої кваліфікації; на чому слід сконцентрувати особливу увагу тощо. Дуже важливо забезпечити оптимальну послідовність виконання намічених заходів, зарезервувати час при появі можливих ускладнень.

Виконання плану особистої роботи забезпечується самоконтролем з боку самого виконавця. Самоконтроль здійснюється з урахуванням плану особистої роботи, результатів самофотографування, листка-пам'ятки службових обов'язків та іншої документації.

Самооцінка дозволяє виконавцю визначити ефективність власної роботи у досудовому провадженні. Щоб це зробити, необхідно в рамках кожної кримінально-процесуальної функції сформулювати головні цілі виконавця. Ступінь досягнення цих цілей, з урахуванням затраченого часу є показником ефективності

роботи. Самооцінка ефективності виконаної роботи повинна проводитися один раз на місяць.

Останнім елементом самоорганізації роботи прокурорського працівника, діючого у досудовому провадженні, є правильна організація його робочого дня. В основі організації робочого дня лежить денний план роботи прокурорського працівника, головним призначенням якого є визначення черговості робіт в рамках робочого дня. Інші фактори організації робочого дня — визначення пріоритетів, відповідно до яких встановлюються першочергові, послідуочі та інші завдання [21, с. 68]. Планування робочого дня по пріоритетах дозволяє: не залишати невиконаними завдань, які можуть і повинні бути виконані на протязі робочого дня; найкращим чином досягти поставлених цілей; виконати заплановані заходи в визначений строк. План на наступний день складається у вечірній час. Зранку він може бути скорегованим з урахуванням зміни ситуації.

Узагальнення прокурорської практики свідчить, що правильно організувати діяльність у досудовому провадженні прокурорським працівникам заважають: недостатнє знання методики організації особистої роботи у досудовому провадженні; несвоєчасне виявлення порушень закону; запізніле реагування на виявлені порушення закону. У зв'язку з цим, вказаним питанням необхідно приділяти більше уваги як при підготовці молодих спеціалістів у вищих юридичних закладах освіти України, так і в Інституті підвищення кваліфікації прокурорських працівників Національної академії прокуратури України. Правильна організація особистої роботи прокурорського працівника забезпечує: чіткість в роботі прокуратури; підвищення виконавчої дисципліни; якісне і своєчасне виконання поставлених завдань; персоніфікацію відповідальності [22, с. 53].

Одним із важливих елементів організації роботи прокурорського працівника, діючого в досудовому провадженні, є своєчасний і глибокий аналіз своєї діяльності, який дозволяє вичленувати найбільш актуальні проблеми, з'ясувати, що заважає їх успішному вирішенню, визначити проведення необхідних заходів. Ці проблеми можуть мати зв'язок з будь-якими аспектами роботи прокуратури. Предметом аналізу можуть виступати такі питання: своєчасність внесення відомостей про

кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і розпочате розслідування; додержання встановленого законом порядку про прийняття та реєстрацію заяв та повідомлень про кримінальні правопорушення; своєчасність направлення прокурору письмових повідомлень про початок розслідування; обґрунтованість планування слідства; застосування заходів процесуального примусу; відшкодування збитків; забезпечення повноти, об'єктивності та всебічності розслідування; застосування науково-технічних засобів; з'ясування причин та умов, які сприяли вчиненню злочинів, своєчасність і повнота заходів з їх усунення; законність зупинення та закриття досудового розслідування; облік і зберігання речових доказів; додержання вимог закону про повідомлення про підозру; додержання строків досудового розслідування тощо. Аналізи повинні складатися лише в тих випадках, коли неможливо зробити належний висновок на підставі статистичних та оперативних даних [23, с. 103]. Для здійснення якісних аналітичних розробок важливе значення має систематичне ведення накопичувальних даних, які дозволяють зіставляти відомості про одні й ті ж самі порушення закону, допущені у різний час [24, с. 73].

Успішно виконувати свої службові обов'язки прокурорському працівникові, який безпосередньо реалізує прокурорські кримінально-процесуальні функції у досудовому провадженні, сприяє постійне поглиблення ним професійних знань, умінь і навичок, тобто підвищення кваліфікації. Це не тільки службовий обов'язок прокурорського працівника, але й один із найважливіших елементів організації його власної (особистої) роботи. Підвищення кваліфікації має бути єдиним процесом поглиблення професійних знань, що обумовлюється постійним зростанням вимог до професійних стандартів прокурорських працівників України. Цей процес поглиблення знань має бути безперервним і обов'язково складатися із: самоосвіти; постійно діючих семінарів; науково-практичних конференцій; стажування у відділах та управліннях відповідного напрямку при вищестоящих прокуратурах; навчанні з відривом від основної роботи в регіональних центрах та Інституті підвищення кваліфікації Національної академії прокуратури

України [25, с. 69 – 72]. Самостійне навчання — найбільш результативна форма підвищення кваліфікації. Воно здійснюється за індивідуальним квартальним планом, складеним прокурорським працівником, діючим у досудовому провадженні, і затвердженим його безпосереднім керівником, з метою вивчення нових законодавчих та інших нормативних актів: наказів, вказівок, розпоряджень Генерального прокурора України, рішень колегій, узагальнень, інформаційних листів; рішень Конституційного Суду України, Постанов Пленуму Верховного Суду України; нової юридичної літератури.

Висновки. Організація особистої (власної, індивідуальної) роботи прокурорського працівника, зміст якої визначається характером покладених на нього обов'язків, — це упорядкування і оптимізація її (роботи) власними зусиллями самого виконавця. Від правильної організації особистої роботи залежить успіх справи. В той же час організація особистої роботи прокурорських працівників не регламентується законом і взагалі не вимагається жодним нормативним актом. В керівних наказах Генерального прокурора України йдеться лише про організацію роботи конкретного органу прокуратури, його структурних підрозділів; про організацію ж власної (особистої) роботи немає жодного слова.

Належне розуміння важливості правильної організації власної роботи ще не стало переконанням кожного прокурорського працівника, а переважна більшість прокурорів — керівників змирилася з формалізмом у цій сфері, вважаючи, що для належного виконання кожним працівником прокуратури достатньо належним чином організованої роботи прокуратури в цілому та її структурних підрозділів зокрема.

Причиною такого стану є недооцінка прокурорами-керівниками і самими виконавцями значення організації власної роботи прокурорських працівників. Отож, зазначена проблема продовжує залишатися надзвичайно актуальною для прокурорської системи України і її необхідно вирішувати якомога скоріше. Тут непочатий край роботи і для вищестоящих керівників прокуратури, і для вчених-правознавців, яких турбує ця проблема. Лише їх спільними зусиллями можна швидко і правильно вирішити це надзвичайно важливе завдання.

Підвищення рівня організації власної роботи прокурорських працівників обов'язково призведе до значного підвищення результативності прокурорської діяльності на всіх напрямках її функціонування без будь-якого збільшення штатної чисельності органів прокуратури.

Організація власної роботи — необхідна передумова і дієвий засіб введення повсякденної діяльності прокурорського працівника у певне осмислене русло, щоб досягти найкращих результатів при найменшій затраті сил і часу. Особливість прокурорської, як і будь-якої іншої соціальної системи, полягає в тому, що в процесі свого функціонування вона удосконалюється. При цьому слід виходити з того, що розвиток прокурорської системи означає не тільки удосконалення її структури, яка є відносно сталим елементом, а, в першу чергу, правових і організаційних засобів і методів її діяльності, теоретичної і нормативної бази. Нові завдання, що витікають для органів прокуратури із Конституції України, нового КПК України [26] вимагають удосконалення всього комплексу факторів, які суттєво впливають на характер прокурорської діяльності і ступінь її ефективності. При цьому не останню роль відіграють організаційно-управлінські проблеми.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України // Голос України. — 2012. — 19 травня.
2. Наказ Генерального прокурора України „Про організацію роботи і управління в органах прокуратури” від 26 грудня 2011 року із змінами, внесеними наказом Генерального прокурора України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://document.ua/pro-organizaciyu-roboti-i-upravlinnja-v-organah-prokuraturi--doc82202.html>
3. Наказ Генерального прокурора України „Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство” від 19 вересня 2005 року із змінами, внесеними на-казами Генерального прокурора України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart05/inx05127.htm>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України // Голос України. — 2012. — 19 травня.

5. Афанасьев В. Г. Научное управление обществом. / В. Г. Афанасьев. — М., 1972 — 340 с.

6. Бабенко В. І. Правові та організаційні питання прокурорського нагляду за додержанням природоохоронного законодавства / В. І. Бабенко / Вісник прокуратури. — 2002. — № 5. — С. 14 – 19.

7. Бабенко В. І., Руденко М. В. Прокурор у галузі охорони довкілля: сутність, повноваження, організація: Навч. посіб / В. І. Бабенко, М. В. Руденко. — К. : Видавничий дім „ Ін Юре ”. — 2005. — 408 с.

8. Бабкова В., Шандула О. Щодо ефективності контрольної діяльності в органах прокуратури / В. Бабкова, О. Шандула // Право України. — 2001. — № 4. — С. 52 – 54.

9. Бессарабов В. Г. Прокурорский надзор: Учебник / В. Г. Бессарабов, М. : Проспект, 2006. — 536 с.

10. Давиденко Л., Каркач П. Питання організації роботи і управління в органах прокуратури / Л. Давиденко, П. Каркач // Вісник прокуратури. — 2002. — № 4. — С. 12 – 14.

11. Давыденко Л. М. Организация работы районной (городской) прокуратуры / Л. М. Давыденко. — Х. : ИПК Генеральной прокуратуры Ук-раины, 1994. — С. 140

12. Долежан В. В. Проблемы компетенции прокуратуры: Автореф. дис. ... док. юрид. наук: 19.00.10 / В. В. Долежан. — М., 1991. — 36 с.

13. Зайверт Л. Ваше время — в ваших руках: Советы руководителям, как эффективно использовать рабочее время / Л. Зайверт. — М. : Наука, 1991. — С. 69-72

14. Каркач П. М. Організація роботи прокуратури міста, району: методологічний посібник / П. М. Каркач. — Х. : Право, 2006.— 352 с.

15. Конституція України: офіц. видання. Станом на 8 жовтня. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 80 с.

16. Михайленко О. Р. Прокуратура України: підручник / О. Р. Михайленко. — К. : Юрінком Інтер, 2005. — 296 с.

17. Організація роботи в органах прокуратури: навчально-методичний посібник / за заг. ред. І. Є. Марочкіна, О. М. Толочка. — Х. : Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — 2002. — 196 с.

18. Півненко В. П. Прокурорський нагляд в Україні: Навчальний посібник / В. П. Півненко. — Х. : Харків юридичний. — 2008. — 304 с.

19. Пособие для руководителя (менеджера). — Донецк: „Донеччина”, 1993. — 72 с.

20. Прокурорський нагляд в Україні: курс лекцій / за ред. В.Т. Нора. — К.: Атіка, 2004. — 352 с.

21. Середін В. Планування слідчої роботи — не самоціль, а засіб / В. Середін // Вісник академії прокуратури України. — 2006. — № 1. — С. 72 – 77.

22. Смирнов А. Ф. Организация как функция управления в органах прокуратуры / А. Ф. Смирнов // Закон Украины „О прокуратуре”: Теория и практика его применения. — Х. : Укр. юрид. акад., 1992. — 42 с.

23. Субботин Е. А. Тактика общенадзорных действий прокурора: учебн. пособие. / Е. А. Субботин. — Х. : ИПК Генеральной прокуратуры Украины, 1993. — 150 с.

24. Україна. Закони. Закон України „Про прокуратуру”: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 15 квіт. 2011р.: (офіц. текст). — К.: Паливода А.В., 2011. — 32 с. — (Закони України).

УДК 383.2-7

Брижак А. В.,

асистент кафедри спеціально-правових дисциплін

Відокремленого структурного підрозділу

Чернівецького факультету

Національного університету

„Одеська юридична академія”

Роль провокуючої поведінки потерпілого у відносинах „злочинець – потерпілий” при скоєнні злочину

В даній роботі досліджувались взаємозв'язки, які існують між злочинцем та потерпілим, механізм їх виникнення та процес їх розвитку. Зосереджено увагу на поведінці потерпілого, зокрема на провокуючій. Визначається її вплив на механізм скоєння злочину і настання наслідків залежно від такої поведінки.

Ключові слова: відносини „злочинець – потерпілий”, дозлочинна поведінка, провокуюча поведінка потерпілого.